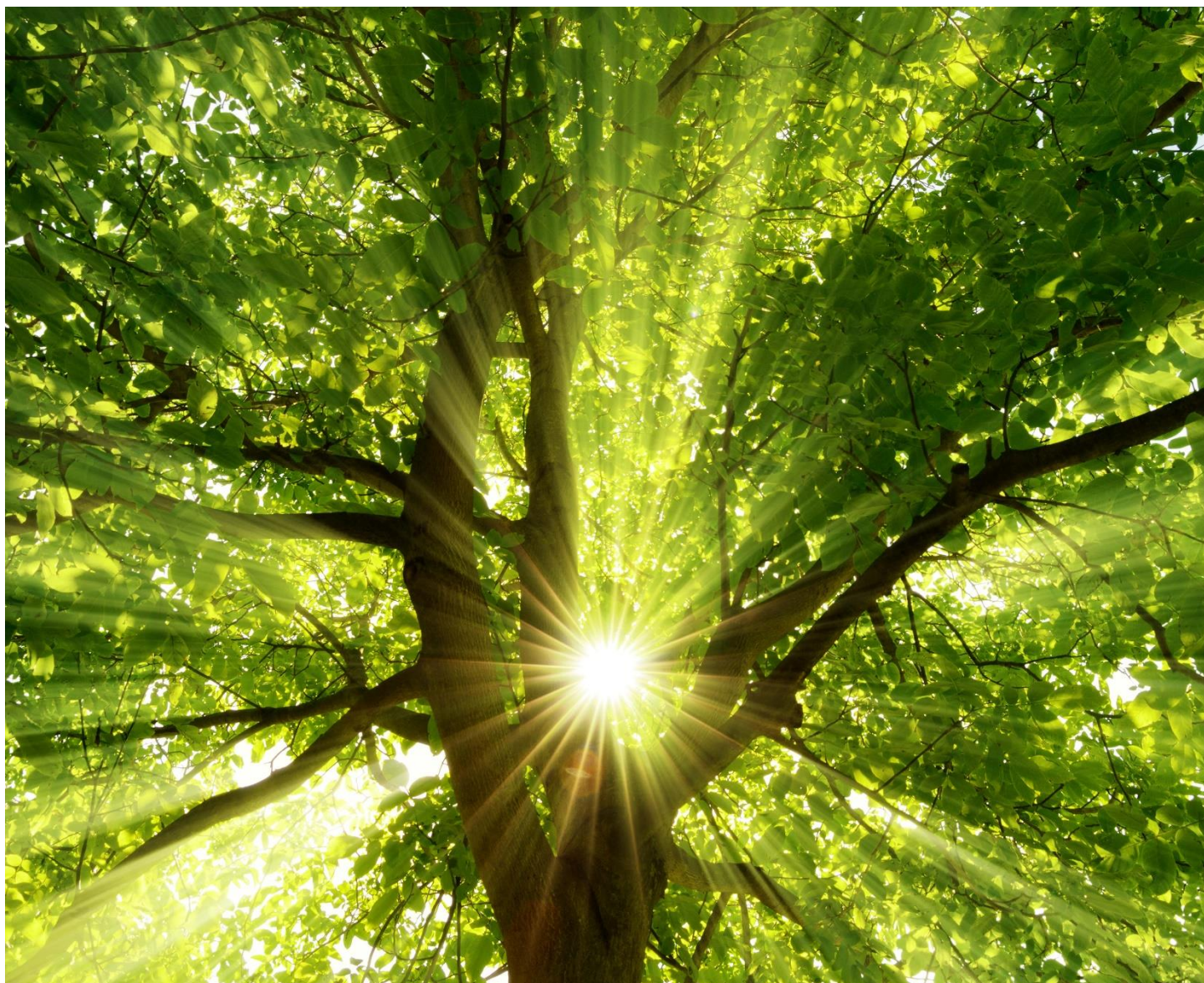

Vik Kommune

► Hvordan jobbe med FNs bærekraftsmål

Rapport fra 2 dager workshop i Vik

Oppdragsnr.: 52308278 Dokumentnr.: 001 Versjon: J02 Dato: 2024-03-04

Oppdragsgiver: Vik Kommune
Oppdragsgivers kontaktperson: Karen Weichert
Rådgiver: Norconsult Norge AS, Campus Fosshaugane, Trolladalen 30, 6856 Sogndal
Oppdragsleder: Ineke de Rezende
Fagansvarlig: Ineke de Rezende
Andre nøkkelpersoner: Cornelis Erstad, Trine-Lise Østbye

J02	2024-03-04	For bruk	CorErs		
A01	2024-02-19	For fagkontroll	IneRez	CorErs	IneRez
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

► Sammen drag

Vik kommune ønsket bistand for å gjennomføre to workshoper om bærekraft. I workshopene ønsket kommunen blant annet å finne svar på følgende spørsmål:

- Hvilke av FNs bærekraftsmål er relevante for Vik kommune?
- Hvilke av FNs bærekraftsmål bør Vik kommune prioritere?
- Hvordan når Vik kommune FNs bærekraftsmål?

Hvis tiden tillot, var det også et ønske om å utforske hvilke indikatorer kommunen kan velge for å måle sitt arbeid med bærekraft.

Ønsket til kommunen var blant annet å bli bedre kjent med bærekraft og FNs bærekraftsmål, slik at en bruker tid og ressurser der det er mest relevant. Basert på dette, ble følgende to heldags workshoper gjennomført:

31. januar 2024: Workshop 1 – Det store, grønne bildet

Vi gikk først gjennom hva bærekraft er og hvorfor en bør jobbe målrettet med det. Vi kikket blant annet på hva som skjer i verden relatert til bærekraft, og hva dette innebærer av risikoer og muligheter for Vik kommune. Deretter brukte vi FNs bærekraftsmål som rammeverk for hvordan kommunen kan jobbe målrettet med bærekraft.

1.februar 2024: Workshop 2 – Kartlegging av nåsituasjon og viktigste prioriteringsområder

Vi gikk først gjennom hva eksternaliteter er, samt hvilke positive og negative eksternaliteter Vik kommune har. Deretter gjennomførte vi en vesentlighetsanalyse. Dette gjorde vi for å belyse viktigheten av å involvere relevante interessenter i arbeidet med bærekraft, og for å avdekke hvilke av FNs 17 bærekraftsmål og 169 delmål kommunen bør prioritere fremover. I tillegg tok vi oss tid til å utforske hvilke indikatorer kommunen kan velge for å måle fremgangen mot de utvalgte bærekraftsmålene.

Begge workshopene bestod av en blanding av presentasjoner, diskusjoner og oppgaver. For å få mest mulig ut av oppgavene, ble deltakerne på forhånd bedt om å lese om FNs 17 bærekraftsmål og 169 delmål. De ble dessuten bedt om å dele seg inn i bredest mulige grupper og avtale på forhånd hvem i hver gruppe som hadde ansvar for å notere.

Deltakere fra Vik kommune:

Gruppe 1:

- Geir Svendsen
- Hilde Tenold
- Sigrid Skjerdal
- Karen Weichert

Gruppe 2:

- Ole Petter Ramberg
- Britt-Marit Stadheim
- Lilly Torget Nesse
- Turid Brekke

Gruppe 3:

- Hildegard Valland
- Tordis Tobiassen
- Veronika Seim Bech (bare torsdag)
- Åse-Berit Balvoll (bare torsdag)
- Karoline Søvik Myklebust

Gruppe 4:

- Espen Skjerven Holen
- Thomas Hjortland
- Thuy-Anh Le Nes
- Guro Bakkerud (bare torsdag)

Deltakere fra Norconsult: Ineke de Rezende, Cornelis Erstad og Trine-Lise Østbye.

Oppsummeringen nedenfor er primært basert på presentasjonene og kommuneledelsen i Viks innleverte gruppeoppgaver, i tillegg til Norconsults egne notater fra diskusjonene i plenum.

Innhold

1	Workshop 1	6
1.1	Bærekraft og bærekraftig utvikling	6
1.1.1	<i>Oppgave 1</i>	7
1.2	Risikoer og muligheter	8
1.2.1	<i>Oppgave 2</i>	8
1.3	FNs bærekraftsmål	10
1.3.1	<i>Oppgave 3</i>	12
1.4	Implementering av FNs bærekraftsmål	20
1.5	Vik og klimautslipp	21
2	Workshop 2	24
2.1	Forankring og involvering	24
2.1.1	<i>Oppgave 1</i>	24
2.2	Vik og de tre dimensjonene i bærekraft	25
2.2.1	<i>Oppgave 2</i>	26
2.2.2	<i>Oppgave 3</i>	26
2.2.3	<i>Oppgave 4</i>	27
2.3	Vesentlighetsanalyse	29
2.4	Interessenter	31
2.4.1	<i>Oppgave 5</i>	31
2.5	Vesentlighetsmatrise	34
2.5.1	<i>Oppgave 6</i>	35
2.6	Indikatorer	37
2.6.1	<i>Oppgave 7</i>	38
3	Veien videre	40

1 Workshop 1

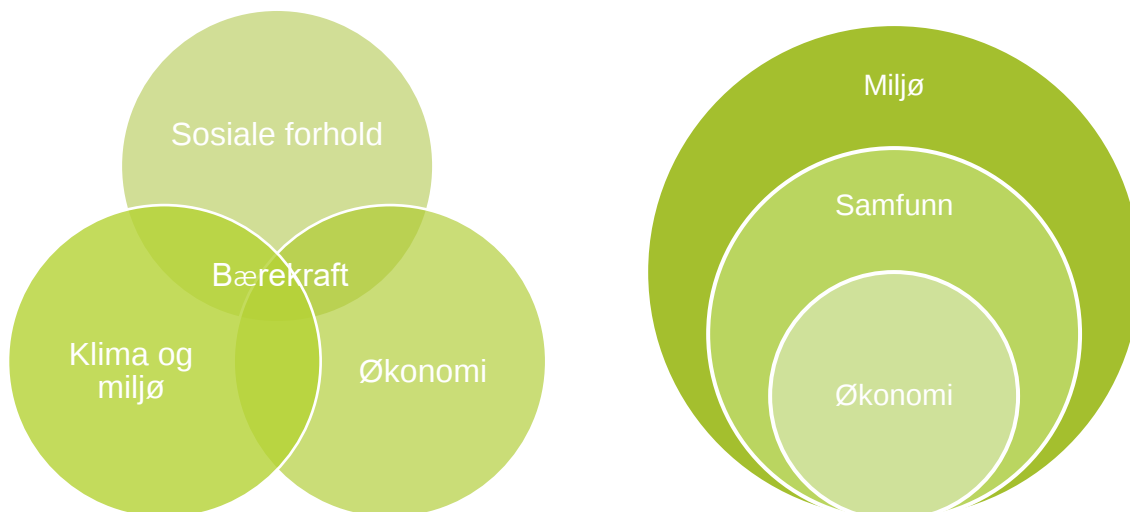
Et utvalg av deltakernes motivasjon og forventninger:

- Få mange gode tanker til kommuneplanens samfunnsdel.
- Spennende hvordan en faglig sett kan koble bærekraft til planene våre.
- Jeg ønsker å lære noe nytt enn bare å kopiere og lime inn bærekraftsmålene. Viktig å vite hva en diskuterer. Håper å lære mye nytt som jeg bruke i det store arbeidet.
- Lære mer om bærekraftsmålene. Se hvordan en kan bruke dem i innkjøpsarbeidet.
- Jeg synes det er bra vi kan få felles mål vi kan ha fokus på inn i samfunnsdelen. Og at andre kan bruke det inn i andre planer.
- Ønsker å finne ut hvordan jeg om min avdeling kan bidra mer.
- Ta vare på bygden i fremtiden. Fokus på gjenbruk synes jeg er viktig. Viktige bygg og jordbruk vi må ta vare på. Viktige bønder vi må ta vare på for at det skal se ut som det gjør her.
- Kanskje en kan bli litt enige om hva en vil for Vik i fremtiden?
- Større og en mer felles forståelse for hvordan bruke bærekraftsmålene. Og om vi vet hvordan vi skal bruke dem, tror jeg vi får enda bedre resultater til slutt.
- Bli sterkere i kommunen med å jobbe med bærekraftsmålene.
- Ønsker å bli sterkere og ved å samarbeide blir vi sterkere.

1.1 Bærekraft og bærekraftig utvikling

For å sikre et felles utgangspunkt for videre diskusjoner, ble det tatt utgangspunkt i at bærekraftig utvikling er «en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov»¹. Videre ble de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling presentert på følgende to måter:

¹ Verdenskommisjonen for Miljø og Utvikling (1987). *Vår felles framtid*. Oslo: Tiden norsk forlag

Modellen til venstre viser bærekraft som en balanse mellom klima og miljø, sosiale forhold og økonomi. Modellen til høyre viser hvordan bærekraft er når økonomien opererer innenfor grensene til samfunnet, som igjen blomstrer innenfor planetens tålegrenser.

Deltakerne definerte selv bærekraft slik:

- Noe som står seg over tid.
- Økosystem som er i balanse.
- Balanse mellom økonomi, samfunn og miljø.
- Å operere innenfor tåleevnen til menneskene og kloden.
- Tenke på ressurser for de som kommer etter oss.

Første oppgave i workshop 1 var følgende:

1.1.1 Oppgave 1

1. Hvorfor ønsker du å bidra til en bærekraftig utvikling?

- Ta vår del av ansvaret.
- Alle, absolutt alle må delta for at verden skal nå målene. Bidra til et samfunn der alle kan leve et godt liv. Ikke bare her og nå, men også de neste generasjonene.
- Glad i natur, dyr og mennesker. God mulighet til å jobbe med bærekraft gjennom jobben. Har påvirkning gjennom jobben.
- Ønsker å være med på endring. Levedyktig arbeidsliv.
- Utvikle oss som menneske.

2. Hvorfor mener du Vik kommune bør bidra til en bærekraftig utvikling?

- Fordi det er en forpliktelse. Norge har forpliktet seg til bærekraftsmålene.
- Det er smart og det lønner seg.
- Respekt for fremtidige generasjoner.
- Samfunnsansvar og beredskapsplikt. Vi forvalter fellesskapet sine midler og må bidra til bærekraftig utvikling.
- Vi må være med og bidra. Skape fremtidig vekst. Vi må fokusere på utfordringene og bidra til økt inkludering, utdanning, mestring og livskvalitet. Dette er viktig for folkehelsen og vil påvirke arbeidsevnen til fremtidige generasjoner.
- Utvikle hele kommunen. Være en god plass å bo.
- Helse og omsorg, eldrebølge. Må endre fokus for å kunne ivareta de eldre. Vi har ikke nok hender til å ivareta alle oppgavene i fremtiden. Legge til rette for de neste generasjonene.
- Mange enkle løsninger som ikke trenger å være dyre. For eksempel elbiler, bildeling, biler som kan brukes av flere istedenfor å stå i ro.

Andre refleksjoner relatert til denne oppgaven:

- Om vi overforbruker ressurser blir det tomt en gang.
- Om alle kommunene gjør det de skal i forhold til bærekraft, har Norge gjort sin del.
- Lover og krav.
- Om vi ikke jobber med bærekraft nå, vil det smelle en gang i fremtiden.
- Det blir vanskeligere å slippe unna.

1.2 Risikoer og muligheter

Når en skal jobbe målrettet med bærekraft, må en sette seg inn i hva det grønne skiftet og bærekraftig omstilling innebærer for sin virksomhet. Hva innebærer det av risikoer og hva innebærer det av muligheter? For eksempel hva innebærer det grønne skiftet og bærekraftig omstilling av risikoer og muligheter for Vik kommune?

1.2.1 Oppgave 2

1. Hva innebærer det grønne skiftet og bærekraftig omstilling for Vik kommune?

- Det innebærer at vi må tenke mer gjennom alle valgene vi tar. Vi må være flinkere med å koble det opp direkte mot bærekraftsmålene. Vi tror systematisk arbeid vil kunne føre til bedre kvalitet på tjenestene. Vi tror også at fokus på bærekraftsmålene kan føre til bedre folkehelse, redusert sykefravær og dermed mer bærekraftig drift og bedre kvalitet.
- Nye måter å tenke på. Endring. Må involvere bredt i arbeidet. For eksempel:
 - Engangsutstyr – Helsesektoren bruker ekstremt mye engangsutstyr som fører til mye utslipp.

- Innkjøp – Er det miljøvennlig det vi gjør i dag? Har vi et bevisst forhold til innkjøpsvalgene vi tar?
 - Næringslivet – Fond kan bli mer rettet mot å støtte bærekraftige investeringer.
 - Mer fokus på miljøvennlige valg – I kommunen sine planer. Tydelig valg på at kommunen satser på å være mer miljøvennlig.
- Velge nasjonale indikatorer og sette mål i forhold til nasjonale indikatorer i arbeidet med samfunnsdelen.

2. Hvilke risikoer innebærer det?

- Det kan bli dyrt.
- Mangel på politisk forståelse?
- Ressurskrevende i en allerede presset kommune.
- Klarer ikke å få alle med. Internt i kommunen, politikerne og blant innbyggerne.
- Det kan føre til at prosesser tar lengre tid. At vi blir utfordret til å tenke annerledes og må organisere oss på en annen måte. Det kan være dyrere, særlig på kort sikt. Det kan være mer utfordrende å få ansatte, politikere og andre med på det. For eksempel hvis en skal satse på rehabilitering istedenfor nybygg.

3. Hvilke muligheter innebærer det?

- Vi får felles fokus på felles mål. Alle kan bidra mye i samarbeid og snakke om hvor vi vil i fellesskap.
- Felles forståelse, involvering av alle sektorer, men også involvering i hele kommunen, hele Vestland.
- Kommuneplan, samfunnsplan – vi starter i riktig retning ved å arbeide med dette nå, slik at vi får bærekraftsmålene med i ny plan.
- Mer attraktiv som kommune – både i forhold til bo- og arbeidsmarked. Får flere i jobb, redusert utenforskap, redusert forbruk av økonomiske midler, bedre folkehelse.
- Vi skal blir Miljøfyrtårn kommune.
- Se på driften på en ny måte – blir mer effektive og leverer bedre tjenester.

Andre refleksjoner relatert til denne oppgaven:

- Må tenke på alle de tre bærekraftsdimensjonene.
- Vi må skifte fokus fra kortsiktig til langsiktig lønnsomhet.
- Når vi planlegger er det så viktig med det tverrfaglige samarbeidet.

- Vi må ha åpne sinn og åpne tanker. Kan vi gjøre ting på en annen måte enn i dag? Vi må tørre, uten frykt, å stille spørsmål ved det tankesettet som er etablert i dag.
- Vi kan benytte dette som en mulighet til å bli mer attraktive for å tiltrekke oss / beholde folk.
- Stille mer spørsmål. Kan vi gjøre ting på en annen måte? Kan vi tenke på en annen måte? Er det noe som kan være en bedre løsning enn det vi har i dag?
 - Kan vi lage funksjonsblandede bygg?
 - Hva er lurt? Hva er ikke lurt? Når skal en bygge nytt og når skal en bevare?
 - Vil være effektivt å samle enheter for å gjøre ting mer lettvisst og bærekraftig.
 - Samle skoler og aldershjem?

1.3 FNs bærekraftsmål

2030 agendaen med FNs bærekraftsmål ble presentert som «verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. [...] Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn»².

3

De 17 bærekraftsmålene ovenfor ble presentert i workshopen. De 169 delmålene hadde deltakerne fått tilsendt på forhånd og hadde i oppgave å lese grundig gjennom som forberedelse. Det ble lagt vekt på at bærekraftsmålene er avhengige av hverandre, og at oppfyllelsen av målene på ett område er avhengig av oppfyllelsen av målene på andre områder. Videre ble det påpekt at målene må løses parallelt gjennom helhetlig arbeid og at de omfatter alle land og berører alle deler av samfunnet⁴. Det ble også understreket at et av hovedprinsippene i bærekraftsmålene er at ingen skal utelates og

² <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

³ [Dette er FNs bærekraftsmål \(norad.no\)](#)

⁴ [Meld. St. 40 \(2020–2021\) \(regjeringen.no\)](#)

at de mest sårbare må prioriteres. I tillegg ble det synliggjort, ved hjelp av modellen nedenfor, hvordan de 17 målene gjenspeiles i de tre dimensjonene i bærekraft.

Av J. Lokrantz/Azote Images for Stockholm Resilience Centre⁵.

Videre ble det nevnt at Norge var pådriver for å få målene vedtatt, og er forpliktet til å jobbe for å nå målene innen 2030, som nå bare er seks år til. Derfor legger «Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030» vekt på at alle må bidra for å kunne få til dette⁶. Kommunene ansees som viktige for oppnå bærekraftig utvikling, blant annet fordi:

- De er nærmest befolkningen, bedriftene og organisasjonene.
- De har ansvar for store deler av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påvirker befolkningens levekår og utviklingsmuligheter.
- De er tjenesteleverandører, eiendomsforvaltere, arbeidsgivere og innkjøpere, og har dermed stor innflytelse på utviklingen lokalt.

Lokale myndigheter ansees å ha et spesielt ansvar, for ifølge FN kan to tredjedeler av delmålene kun nås gjennom lokal innsats. Og «Bærekraftsagendaen krever samarbeid på tvers av sektorer, politikkområder og forvaltningsnivåer»⁷.

I gjeldende nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging påpekes det at «regional og kommunal planlegging er gode verktøy for å utvikle et mer bærekraftig samfunn [...]»⁸. Videre understrekes det at «regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger bærekraftsmålene, de nasjonale klima- og miljømålene og lokalt folkestyre til grunn for samfunns-

⁵ [The SDGs wedding cake - Stockholm Resilience Centre](#)

⁶ [Meld. St. 40 \(2020–2021\) \(regjeringen.no\)](#)

⁷ [Meld. St. 40 \(2020–2021\) \(regjeringen.no\)](#)

⁸ [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 \(regjeringen.no\)](#)

og arealplanleggingen, og legger til rette for trygge, bærekraftige og levende lokalsamfunn i hele landet”.

Hvis en beveger seg over på regionsnivå, har Vestland en visjon om å være nyskapende og bærekraftig, og skal være en pådriver for bærekraftig utvikling⁹. Derfor er FNs bærekraftsmål førende for utviklingen i fylket.

1.3.1 Oppgave 3

1. Hvilke av FNs 17 bærekraftsmål er mest relevante for Vik kommune? Hvorfor?

- **Mål 1 – Utrydde fattigdom**
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **Mål 2 – Utrydde sult**
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **Mål 3 – God helse og livskvalitet**
 - Fordi: God helse bidrar til trivsel, menneskelig velferd, skaper god fremtid, forbygger og skaper mindre kostnad.
- **Mål 4 – God utdanning**
 - Fordi: Utvikling, hindrer utenforskap.
- **Mål 6 – Rent vann og gode sanitærforhold**
 - Fordi: Unngår sykdom, krav kommunen må oppfylle.
- **Mål 7 – Ren energi til alle**
 - Fordi: En del krav. Vik har et fortrinn i høve energien en allerede har.
- **Mål 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst**
 - Fordi: Vi må det hvis vi skal tiltrekke oss flere folk som flytter til Vik.
- **Mål 11 – Bærekraftige byer og lokalsamfunn**
 - Fordi: Skape et samfunn som tar vare på det vi har, grønt, bygger for fremtiden. Vi har et ansvar for de neste generasjonene.
- **Mål 12 – Ansvarlig forbruk og produksjon**
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **Mål 13 – Stoppe klimaendringene**

⁹ [Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 \(vestlandfylke.no\)](https://www.vestlandfylke.no/utviklingsplan-for-vestland-2020-2024)

- Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **Mål 14 – Livet i havet**
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **Mål 15 – Livet på land**
 - Fordi: Forvaltning av naturen. Matproduksjon er stort i Vik, men en får ikke kjøpt «Vikaburger» her. Mer fokus og stolthet for det vi produserer. Kjøpe lokalt, kjøpe økologisk. Deling av dyrking. [NB: Denne redegjørelsen ble satt på dette målet, men basert på delmålene passer den bedre under Mål 2, som gruppen bak redegjørelsen ikke hadde plukket ut.]
- **Mål 17 – Samarbeid for å nå målene**
 - Fordi: Partssamarbeid, næringslivet, politisk, felles mål, felles eierskap.

2. Hvilke av FNs 169 delmål er mest relevante for Vik kommune? Hvorfor?

- **1.2** – Innen 2030 minst halvere andelen menn, kvinner og barn i alle aldre som lever i fattigdom, i henhold til nasjonale definisjoner.
 - Fordi: 1.2 og 1.3 kan vi gjøre mest med. 1.4 og nedover blir tatt høyde for nasjonalt.
- **1.3** – Innføre nasjonalt tilpassede sosiale velferdsordninger og tiltak for alle, inkludert minstestandarder, og innen 2030 oppnå en vesentlig dekning av fattige og sårbare.
 - Fordi: 1.2 og 1.3 kan vi gjøre mest med. 1.4 og nedover blir tatt høyde for nasjonalt.
- **2.2** – Innen 2030 utrydde alle former for feilernæring, og innen 2025 nå de internasjonalt avtalte målene som omhandler veksthemming og avmagring hos barn under fem år, og ivareta ernæringsbehovene til unge jenter, gravide, ammende kvinner og eldre personer.
 - Fordi: Helsefremmende og forebyggende arbeid.
- **2.3** – Innen 2030 doble produktiviteten og inntektene til småskala matprodusenter, særlig kvinner, urfolk, familiebruk, husdyrnøder og fiskere, blant annet gjennom sikker og lik tilgang til jord, andre produksjonsressurser og innsatsmidler, kunnskap, finansielle tjenester, markeder og muligheter for verdiøkning og for sysselsetting utenfor landbruket.
 - Fordi: De fleste som driver landbruk [i Vik] er småskala matprodusenter.
- **2.4** – Innen 2030 sikre at det finnes bærekraftige systemer for matproduksjon, og innføre robuste metoder som gir økt produktivitet og produksjon, som bidrar til å opprettholde økosystemene, som styrker evnen til tilpasning til klimaendringer, ekstremvær, tørke, oversvømmelse og andre katastrofer, og som gradvis bedrer arealenes og jordas kvalitet.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **3.5** – Styrke forebygging og behandling av rusmiddelmissbruk, blant annet misbruk av narkotiske stoffer og skadelig bruk av alkohol.

- Fordi: Helsefremmende og forebyggende arbeid. Økende trend.
- **3.6** – Innen 2020 halvere antall dødsfall og skader i verden forårsaket av trafikkuulykker.
 - Fordi: Har utfordrende veinett med dårlige veier, mange ungdommer på hybel, pendlere, store konsekvenser for både den enkelte og samfunnet. Trafikksikkerhet er viktig for oss fordi vi er en tilreisende og frareisende kommune.
- **3.8** – Oppnå allmenn dekning av helsetjenester, inkludert ordninger som beskytter mot økonomiske konsekvenser, og allmenn tilgang til grunnleggende og gode helsetjenester og trygge, virksomme og nødvendige medisiner og vaksiner av god kvalitet og til en overkommelig pris.
 - Fordi: Bør påvirke politisk for å unngå «amerikanske tilstander», særlig i spesialisthelsetjenesten. Likheter for alle. Eksempel helseforsikring for privat sektor og velstående folk. Nok fastleger, livskvalitet, trygghet.
- **4.1** – Innen 2030 sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring av høy kvalitet som kan gi dem et relevant og reelt læringsutbytte.
 - Fordi: Viktig med god overgang fra ungdomsskole til videregående for fullføringen, særlig for oss som er en «hybelkommune».
- **4.2** – Innen 2030 sikre alle jenter og gutter mulighet for god utvikling og omsorg og tilgang til førskole, slik at de er forberedt på å begynne i grunnskolen.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **4.3** – Innen 2030 sikre kvinner og menn lik tilgang til god teknisk og yrkesfaglig opplæring og høyere utdanning, inkludert universitetsutdanning, til en overkommelig pris.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **4.4** – Innen 2030 oppnå en betydelig økning i antall unge og voksne som har kompetanse, blant annet i tekniske fag og yrkesfag, som er relevant for sysselsetting, anstendig arbeid og entreprenørskap.
 - Fordi: Viktig for sysselsetting i kommunen, særlig helse kanskje. Kan være en viktig bidragsyter til å få økt fokus særlig på verdien av yrkesfaglige utdanninger. Legge til rette for bolyst. Vi må legge til rette for at de unge kan velge utdanning som kommunen trenger. Møteplass for ungdommen – kommunen scorer lavt på lokalmiljøet for ungdom.
- **4.6** – Innen 2030 sikre at all ungdom og en betydelig andel voksne, både kvinner og menn, lærer å lese, skrive og regne.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **4.7** – Innen 2030 sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetansen som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling, blant annet gjennom utdanning i bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, fremme av freds- og ikkevoldskultur,

globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling.

- Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **4.a)** – Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige, og som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller og til personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle.
 - Fordi: Vi har en del å gå på i kommunale bygg i forhold til universell utforming. Viktig for inkludering og for å unngå diskriminering.
- **5.1** – Få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **5.5** – Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer der beslutninger tas, i det politiske, det økonomiske og det offentlige liv.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **6.1** – Innen 2030 sørge for likeverdig tilgang til trygt drikkevann til en overkommelig pris for alle.
 - Fordi: Nødvendig vedlikehold kan føre til betydelig økte avgifter, som vil påvirke økonomien til brukerne. Overkommelig pris.
- **6.6** – Innen 2020 verne og gjenopprette vannrelaterte økosystemer, inkludert fjell, skoger, våtmarker, elver, vannførende bergarter og innsjøer.
 - Fordi: Ha et bevisst forhold til forvaltning av disse ressursene, særlig med tanke på nedbygging.
- **7.1** – Innen 2030 sikre allmenn tilgang til pålitelige og moderne energitjenester til en overkommelig pris.
 - Fordi: Pris. Vik sitt bidrag for at verden skal nå målene er at vi har vannkraft. Trenger dermed å produsere mindre vindkraft.
- **7.2** – Innen 2030 øke andelen fornybar energi i verdens samlede energiforbruk betydelig.
 - Fordi: Pris. Vik sitt bidrag for at verden skal nå målene er at vi har vannkraft. Trenger dermed å produsere mindre vindkraft.
- **8.2** – Øke den økonomiske produktiviteten gjennom diversifisering, teknologisk fremgang og innovasjon, blant annet med vekt på lønnsomme og arbeidsintensive sektorer.
 - Fordi: Vi skal ha bærekraftige sektorer og handle innenfor økonomiske rammer. VHO prosjektet, utvikling, teknologisk fremgang.

- **8.5** – Innen 2030 oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, inkludert ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne, og oppnå lik lønn for likt arbeid.
 - Fordi: Kommunen er en arbeidsgiver som har et stort ansvar for inkludering og tilrettelegging – mer enn private aktører.
- **8.6** – Innen 2020 betydelig redusere andelen unge som verken er i arbeid, under utdanning eller opplæring.
 - Fordi: Kommunen er en arbeidsgiver som har et stort ansvar for inkludering og tilrettelegging – mer enn private aktører.
- **8.7** – Iverksette umiddelbare og effektive tiltak for å avskaffe tvangsarbeid, få slutt på moderne slaveri og menneskehandel og sikre at de verste formene for barnearbeid – inkludert rekruttering og bruk av barnesoldater – forbys og avskaffes, og innen 2025 avskaffe alle former for barnearbeid.
 - Fordi: Må være bevisst på dette, særlig ved innkjøp av varer eller tjenester.
- **8.8** – Beskytte arbeiderrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, inkludert arbeidsinnvandrere og særlig kvinnelige innvandrere, og arbeidstakere i et usikkert arbeidsforhold.
 - Fordi: Kommunen er en arbeidsgiver som har et stort ansvar for inkludering og tilrettelegging – mer enn private aktører.
- **8.9** – Innen 2030 utarbeide og iverksette politikk for å fremme en bærekraftig turistnæring som skaper arbeidsplasser og fremmer lokal kultur og lokale produkter.
 - Fordi: Særlig relevant nå med tanke på utviklingen av Vik som turistdestinasjon. Utnytte potensialet som er i Vik.
- **11.1** – Innen 2030 sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger og grunnleggende tjenester til en overkommelig pris, og bedre forholdene i slumområder.
 - Fordi: Legge til rette for og påvirke slik at alle har like forutsetninger for å komme inn på boligmarkedet.
- **11.2** – Innen 2030 sørge for at alle har tilgang til trygge, tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer til en overkommelig pris og bedre sikkerheten på veiene, særlig ved å legge til rette for kollektivtransport og med særlig vekt på behovene til personer i utsatte situasjoner, kvinner, barn, personer med nedsatt funksjonsevne og eldre.
 - Fordi: Påvirke sentralt for opprettholdelse og forbedring av kollektivtilbud, samt pris. Se på mulighetene for fellestransport. Rassikring.
- **11.3** – Innen 2030 styrke inkluderende og bærekraftig urbanisering og muligheten for en deltakende, integrert og bærekraftig samfunnsplanlegging og forvaltning i alle land.
 - Fordi: Kommunen er ansvarlig for den lokale samfunnsplanleggingen.

- **11.4** – Styrke innsatsen for å verne og sikre verdens kultur- og naturarv.
 - Fordi: Forvalte støtteordninger, legge press på/forventninger til sentrale føringer.
- **11.6** – Innen 2030 redusere byenes og lokalsamfunnenes negative påvirkning på miljøet (målt per innbygger), med særlig vekt på luftkvalitet og avfallshåndtering i offentlig eller privat regi.
 - Fordi: Har for høye utslipp per innbygger. Lære om avfallshåndtering på skolen, fokus på avfallshåndtering. Næringslivet/byggebransjen – gjenbruk, sirkulær økonomi. Skal bli Miljøfyrtårn.
- **11.7** – Innen 2030 sørge for at alle, særlig kvinner og barn, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne, har tilgang til trygge, inkluderende og tilgjengelige grøntområder og offentlige rom.
 - Fordi: Viktig fokus for å ivareta alle innbyggere.
- **12.2** – Innen 2030 oppnå bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser.
 - Fordi: Like mye vårt ansvar. Hvis ikke alle bidrar, når en ikke målene.
- **12.3** – Innen 2030 halvere matsvinn per innbygger på verdensbasis, både i detaljhandelen og blant forbrukere, og redusere svinn i produksjons- og forsyningskjeden, inkludert svinn etter innhøsting.
 - Fordi: Oppfordre og stimulere til mer rasjonell bruk, samtidig som en må ha fokus på mer kortreist mat heller enn langreist. Stimulere til økt grad av selvberging i egen kommune og landet. Produksjonskjøkken svinn. Lokale leverandører/produsenter, sesong.
- **12.5** – Innen 2030 redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk.
 - Fordi: Der har kommunen et ansvar både gjennom forebygging, reduksjon og gjenbruk.
- **12.7** – Fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser, i samsvar med de enkelte landenes politikk og prioriteringer.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **12.b)** – Utvikle og innføre metoder for å måle effekten av bærekraftig reiseliv som skaper arbeidsplasser og fremmer lokal kultur og lokale produkter.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **13** – Alle delpunkt.
 - Fordi: Vi har et ansvar og en påvirkning der vi kan stille krav og forventninger til at det blir gjort det en kan.

- **14.1** – Innen 2025 forhindre og i betydelig grad redusere alle former for havforurensning, særlig fra landbasert virksomhet, inkludert marin forurensning og utslipp av næringsstoffer.
 - Fordi: Vi har et ansvar for havet, fjorden og bør stille krav og regulere hvordan en skal forvalte disse ressursene.
- **14.5** – Innen 2020 bevare minst 10 prosent av kyst- og havområdene, i samsvar med nasjonal rett og folkeretten og på grunnlag av den beste vitenskapelige kunnskapen som er tilgjengelig.
 - Fordi: Her manglet det redegjørelse.
- **15.1** – Innen 2020 bevare og gjenopprette bærekraftig bruk av ferskvannsbaserte økosystemer og tjenester som benytter seg av disse økosystemene, på land og i innlandsområder, særlig skoger, våtmarker, fjell og tørre områder, i samsvar med forpliktelser i internasjonale avtaler.
 - Fordi: Kommunen har påvirkningskraft og et spesielt ansvar for bærekraftig bruk av de ressursene vi har. I Vik har vi mye landareal der en bør være spesielt oppmerksom på konsekvensene for fremtiden.
- **15.2** – Innen 2020 fremme innføringen av en bærekraftig forvaltning av all slags skog, stanse avskoging, gjenopprette forringede skoger, og i betydelig grad øke gjenreising og nyplanting av skog på globalt nivå.
 - Fordi: Kommunen har påvirkningskraft og et spesielt ansvar for bærekraftig bruk av de ressursene vi har. I Vik har vi mye landareal der en bør være spesielt oppmerksom på konsekvensene for fremtiden. Bevare skog.
- **15.3** – Innen 2030 bekjempe ørkenspredning, restaurere forringet lang og matjord, inkludert landområder som er rammet av ørkenspredning, tørke og flom, og arbeide for en verden uten landforringelse.
 - Fordi: Kommunen har påvirkningskraft og et spesielt ansvar for bærekraftig bruk av de ressursene vi har. I Vik har vi mye landareal der en bør være spesielt oppmerksom på konsekvensene for fremtiden.
- **15.4** – Innen 2030 bevare økosystemer i fjellområder, inkludert det biologiske mangfoldet der, slik at de skal bli bedre i stand til å bidra til en bærekraftig utvikling.
 - Fordi: Kommunen har påvirkningskraft og et spesielt ansvar for bærekraftig bruk av de ressursene vi har. I Vik har vi mye landareal der en bør være spesielt oppmerksom på konsekvensene for fremtiden. Tilbakeføre etter at vi har tatt mineraler.
- **15.5** – Iverksette umiddelbare og omfattende tiltak for å redusere ødeleggelsen av habitater, stanse tap av biologisk mangfold og innen 2020 verne truede arter og forhindre at de dør ut.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **15.9** – Innen 2020 integrere verdien av økosystemer og biologisk mangfold i nasjonale og lokale planleggingsprosesser, i strategier for fattigdomsbekjempelse og i regnskap.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.

- **15.a)** – Mobilisere en betydelig økning i finansielle ressurser fra alle kilder for å bevare og utnytte biologisk mangfold og økosystemer på en bærekraftig måte.
 - Fordi: Ikke ta vekk myrvann.
- **15.b)** – Mobilisere betydelige ressurser fra alle kilder og på alle nivåer for å finansiere en bærekraftig skogforvaltning, og sørge for virkemidler som er egnet til å fremme slik forvaltning i utviklingslandene, blant annet virkemidler for bevaring og nyplanting av skog.
 - Fordi: Bevare skog.
- **16.1** – Betydelig redusere alle former for vold og dødelighet knyttet til vold i hele verden.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **16.6** – Utvikle effektive, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **16.7** – Sikre lydhøre, inkluderende, deltakelsesbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivåer.
 - Fordi: Her manglet redegjørelse.
- **16.10** – Sikre allmenn tilgang til informasjon og beskytte grunnleggende friheter, i samsvar med nasjonal lovgivning og internasjonale avtaler.
 - Fordi: Her manglet det redegjørelse.
- **16.b)** – Fremme og håndheve ikke-diskriminerende lover og politikk for bærekraftig utvikling.
 - Fordi: Her manglet det redegjørelse.
- **17** – Fordi: Hvis ikke alle bidrar, kommer en ikke i mål, og alle stemmer er viktige, særlig i forhold til å stille krav og sette forventninger til forvaltning som er verdiskapende og varig for fremtiden. Mål 17 trengs for å kunne gjennomføre alt det andre.
- **17.14** – Oppnå en mer samstemt og helhetlig politikk for bærekraftig utvikling.
 - **Fordi:** Her manglet redegjørelse.
- **17.17** – Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn som bygger på partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier. **Fordi:** Her manglet det redegjørelse.

Andre refleksjoner relatert til denne oppgaven:

- Arbeid med bærekraft er komplisert. Det er så mange faktorer og påstander om hva som er rett og galt med tanke på bærekraft. Og en må hele veien ta valg ut fra dette.
- Det ligger mye mer under hvert delmål enn en tenker. Omhandler et mye større tema. Må ikke henge oss opp i kun ett mål.

- Må tenke at det ene henger sammen med det andre. Kan ikke bare tenke på ett mål.
- Språket i delmålene kan skape avstand, slik at en tenker at dette omhandler ikke meg.
- Kan en jobbe mot mål 13 uten å ta med mål 14 og 15? Og kan en jobbe med mål 14 og 15 uten å ta med mål 12? Alt henger sammen.
- Kan en bare ta med en av bærekraftsdimensjonene eller ta med alle tre? Mener en må ta med alle tre, at en ikke bare kan prioritere økonomi eller sosial bærekraft. Alle faktorene henger sammen på en eller annen måte.
- Hvordan kan kommunen påvirke? Og hva er utenfor vårt virkeområde? Hvordan kan vi påvirke og hvor blir vi påvirket mest?
- Vi som arbeider i det offentlige har kanskje større handlingsrom enn i det private næringsliv til å kunne prioritere bærekraft / det grønne skiftet. Vi trenger ikke å ta hensyn til risikoen for eventuelle kortsiktige negative økonomiske resultater.
- Mange av delmålene må vi også jobbe med for å konkretisere/kvantifisere, slik at vi kan måle resultat/fremgang.
- Mål 13 er «jokeren». Men vi kan ikke nå dette uten å jobbe med alle målene. Alt henger sammen.
- Vi må ha fokus på hva kommunen kan påvirke, og ikke det utenforliggende som vi ikke kan påvirke.
- Hvis vi legger et godt grunnlag tidlig i barnehage og skole, får vi kanskje nye generasjoner som er mindre opptatte av det materialistiske og stort forbruk.

1.4 Implementering av FNs bærekraftsmål

Rapporten «Strekk i laget – En kartlegging av hvordan FNs bærekraftsmål implementeres i regional og kommunal planlegging» oppsummerer blant annet hvordan norske kommuner arbeider med å implementere bærekraftsmålene i planlegging. Den slår fast at “å jobbe med bærekraftsmålene krever tid, ressurser, kapasitet og kompetanse”¹⁰.

Videre avdekker den blant annet følgende suksessfaktorer for bærekraftsarbeid i kommuner:

- Tidlig politisk forankring og tydelig politisk eierskap – aktiv deltakelse av politisk ledelse i planprosessene.
- Samarbeid – internt og eksternt (næringsliv, akademia mm.).
- Forankring av bærekraftsmål på tvers av avdelinger – jobbe på tvers av sektorer og avdelinger.
- Medvirkning og involvering av mangfold av aktører (innbyggerinvolvering mm.).
- Oversette globale mål til lokal handling – jobbe lokalt og tenke globalt.

¹⁰ [NF-rapport+07_2020.pdf \(unit.no\)](#)

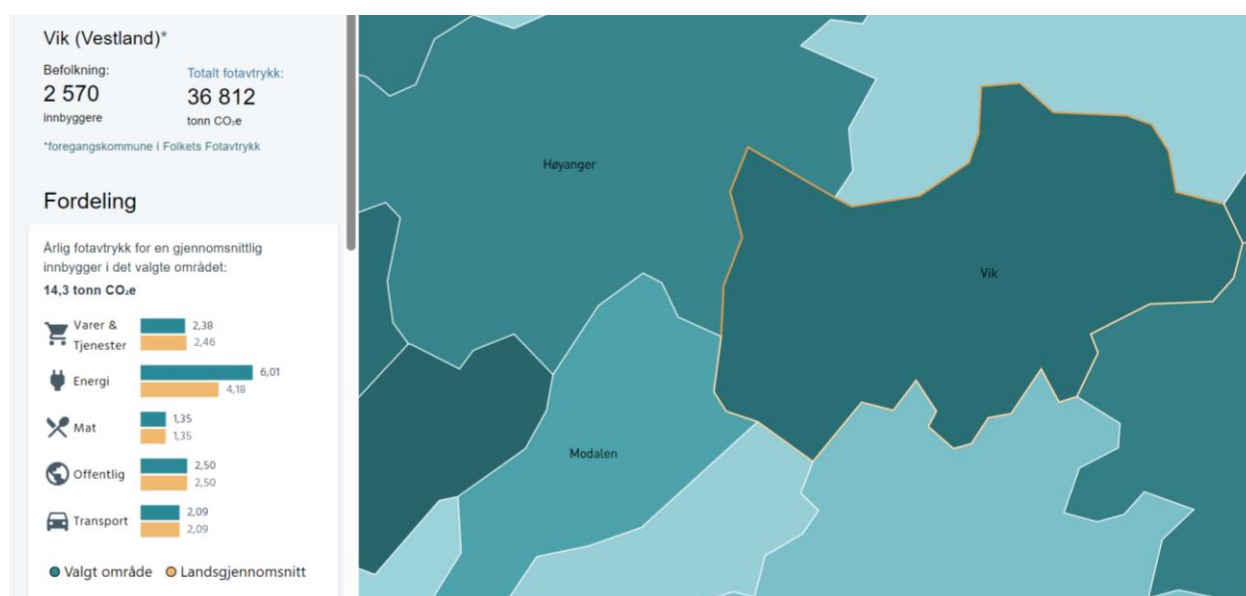
Rapporten trekker frem Asker som kommunen som spesielt har vært til inspirasjon for andre kommuner. Videre viser den til at workshoper er mye brukt for å finne hvilke mål kommunene skal prioritere, og at særlig workshoper der politikere er aktivt med, er avgjørende for å få god forankring.

I rapporten kommer det frem at av fem kommuner som gjorde et utvalg, valgte alle mål 3, 4, 9, 11, 13 og 17. Rapporten påpeker at det er påfallende at så få har valgt ut mål 12 om forbruk og produksjon, som handler om å sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre. Det påpekes at der finner vi «delmål om å halvere andelen matsvinn, redusere avfallsmengden gjennom økt resirkulering og gjenbruk, samt fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser. Dette er områder hvor kommunene er sentrale aktører»¹¹.

1.5 Vik og klimautslipp

Vik er på 22. plass på listen over Norges mest bærekraftige kommuner, men innen området helse og trygghet er Vik helt oppe på 9. plass¹². Samtidig har Vik en utfordring med en aldrende befolkning, kombinert med befolkningsnedgang i kommunen¹³.

Når det gjelder utslippskutt er Vik derimot på 114. plass, for utslippene i kommunen gikk kun ned 12% mellom 2009 og 2021¹⁴. Den største utslippssektoren i Vik er jordbruket. Hvis en heller ser på utslippene fra livsstilen til innbyggerne i Vik, så er de i gjennomsnitt på 14,3 tonn CO₂e per innbygger. Dette er over landsgjennomsnittet, som er på 12,6 tonn CO₂e per innbygger¹⁵. Som en kan se i figuren nedenfor, står energi for største delen av utslippene til innbyggerne i Vik, etterfulgt av henholdsvis offentlig virksomhet, varer og tjenester, transport og til slutt mat.

¹¹ [NF-rapport+07_2020.pdf \(unit.no\)](#)

¹² [PwC - Bærekraft 356 Bærekraftindeks for kommuner 2023](#)

¹³ [Kommunefakta – SSB](#)

¹⁴ [Hvordan er klimagassutslippene til Vik kommune? \(framtiden.no\)](#)

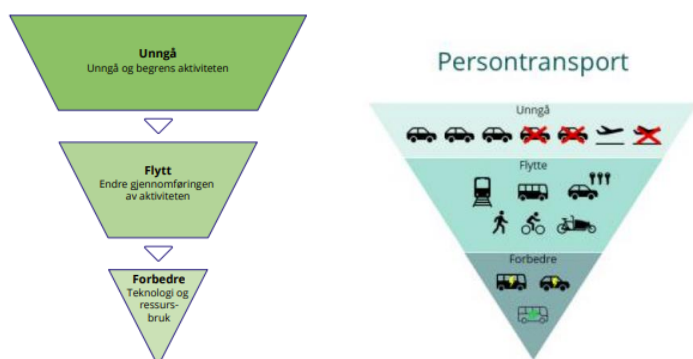
¹⁵ [Folkets Fotavtrykk](#)

Miljødirektoratet viser til at kommunene er avgjørende for å nå Norges klimamål, og at de er viktige både «fordi de har utslipp fra egen virksomhet, og fordi de kan påvirke utslippene fra andre aktører i samfunnet»¹⁶. I 2021 kjøpte kommuner og fylkeskommuner inn varer og tjenester for 265 milliarder kroner. Ifølge DFØ utgjør offentlige innkjøp 16% av totalt klimafotavtrykk i Norge, noe som tilsvarer mer enn all veitrafikk i landet¹⁷. Ifølge Miljødirektoratet er det mulig å redusere klimafotavtrykket til kommunene med 70% gjennom klimasmarte krav i anskaffelser¹⁸.

Miljødirektoratet påpeker at «Målene for 2030 og 2050 må være førende for all planlegging og investeringer i kommunesektoren framover, både fordi det vil ta lang tid å forberede og gjennomføre tiltak, og fordi det er viktig å unngå å lage planer og gjøre investeringer de nærmeste årene som vil gjøre det enda vanskeligere å nå målene»¹⁹.

I rapporten «Forbruksutslipp og norske kommuner» kommer det frem at Asker kommune årlig må redusere utslipp med 26% for å gjøre sin rettferdige andel for å nå 1,5°C målet og 12% for å nå 2°C målet²⁰. Siden forbruket er relativt likt på tvers av norske kommuner, er de rettferdige utslippskuttene derfor nokså like for alle kommuner. Det er dermed naturlig at Vik kommune må ha tilsvarende kutt som Asker for å bidra til å nå klimamålene.

I Klimautvalget sin rapport «Omstilling til lavutslipp» presenteres tiltaksrammeverket UFF (unngå, flytte, forbedre)²¹. Som en kan se i modellene nedenfor, bygger rammeverket på at en helst skal unngå aktiviteten som gir utslipp. For eksempel reise med bil og fly, som utgjør henholdsvis 48% og 46% av totale transportrelaterte utslipp for gjennomsnittlige innbyggere i Norge. Derneft skal en flytte aktiviteten ved å endre måten den blir gjennomført. For eksempel ved å sykle i stedet for å kjøre, eller ta tog i stedet for fly. Hvis det verken er mulig å unngå eller flytte, skal en forbedre aktiviteten. For eksempel ved å kjøre elbil i stedet for fossilbil. Tiltak for å unngå utslipp skal prioriteres og bør være utgangspunkt for alle vurderinger.

22

¹⁶ [Kommunesektoren er avgjørende for å nå klimamål - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

¹⁷ [Miljødirektoratets nettseminar om klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser 23. januar 2024](#)

¹⁸ [Kommunesektoren er avgjørende for å nå klimamål - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

¹⁹ [Kommunesektoren er avgjørende for å nå klimamål - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

²⁰ [VFrapport forbruk tiltak kommune final.pdf \(vestforsk.no\)](#)

²¹ [klimautvalget-2050-web-2.pdf \(regjeringen.no\)](#)

²² [klimautvalget-2050-web-2.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Rapporten «Forbruksutslipp og norske kommuner» påpeker at kommunens handlingsrom for å fremme klimaomstilling og forbruksbaserte utslippskutt er todelt, siden kommunen *både* skal redusere utslipp i egen virksomhet, og tilrettelegge for at andre aktører i kommunen reduserer sine utslipp²³. Her kan kommunen utgjøre stor forskjell, for utslipp i verdikjeden står ofte for 80-99% av den totale klimapåvirkningen til en virksomhet²⁴.

Rapporten fremhever videre viktigheten av å prioritere klimatiltak som også har positive effekter på andre områder som «helse, økt livskvalitet, redusert ulikhet og redusert arealbruk»²⁵. Som for eksempel når en legger til rette for at innbyggerne kan sykle istedenfor å kjøre. Ifølge Stoknes ved BI, hjelper utslippskutt også mot “tap av biomangfold, avskoging, havforsuring, matvaresikkerhet, migrasjonstrykk og ulik tilgang til rent vann og ren luft”²⁶.

Det er derfor viktig at Vik kommune i sitt videre arbeid med bærekraft er bevisst på at hvordan en bruker naturen påvirker klimaet, og at klimaendringene påvirker naturen, samt at en velfungerende natur kan hjelpe med å takle klimaendringene.

Læringsutbytte fra Workshop 1:

- Bevisstgjøring av at alt henger sammen.
- Det handler ikke bare om det vi ser, men også om det vi ikke ser.
- Mer innsikt i bærekraftsmålene og hvordan det påvirker kommunen – vårt arbeid.
- Jobben er ikke så stor som jeg trodde. Når en jobber med og oppnår et delmål, vil det også ha effekt på andre delmål.

²³ [VFrapport forbruk tiltak kommune final.pdf \(vestforsk.no\)](#)

²⁴ PwCs presentasjon i [Webinar om klimaregnskap og proptech - YouTube](#)

²⁵ [Fem råd til kommuner for å få oss med på nødvendige livsstilsendringer – Energi og Klima](#)

²⁶ Stoknes, P.E. (2020). Grønn vekst. En sunn økonomi for det 21. århundre. Oslo: Tiden Forlag

2 Workshop 2

2.1 Forankring og involvering

Når en skal jobbe målrettet med bærekraft er det også viktig å sørge for at arbeidet med bærekraft støttes av og er forankret i ledelsen. For å få til en god, bærekraftig omstilling, er en avhengig av å få med seg relevante interessenter, inkludert ledelsen. Bærekraftig utvikling krever endring og to tredjedeler av endringstiltak skaper ikke bedre resultater²⁷. Suksessraten stiger derimot til 80% når interessentene opplever eierskap til formålet med endringen og er involvert i å drive endringstiltakene. Workshop 2 startet derfor med følgende oppgave, hvor det, som en kan se av svarene nedenfor, var litt delte meninger mellom gruppene:

2.1.1 Oppgave 1

1. Er bærekraftsarbeidet deres forankret hos ledelsen? Hvorfor/hvorfor ikke? Hvis ikke, hva kan dere gjøre for å få det forankret der?

- Vi har ikke jobbet nok systematisk med bærekraft hittil, og har derfor heller ikke hatt forankring på akkurat dette.
 - Arbeidet, slik vi ser det, starter for alvor nå, med disse workshopene. Her opplever vi at ledelsen er godt representert, og har tro på at forankringen blir god. Arbeidet fremover vil være viktig å rette mot politikerne, for også å få forankring der. Vi mener det ligger mye ansvar hos kommuneledelsen.
- Det er ikke forankret. Det er godt kjent og et ønske om å arbeide med dette. Forståelse for hva det innebærer er noe manglende. Vi må skape forståelse. Få ut informasjon. Ordet bærekraft er noe utvannet. Derfor er det så viktig å få forankret en forståelse lokalt av hva det innebærer for oss ved å jobbe og samtale om emnet.
 - Workshop som vi har nå er med på å skape denne forståelsen, og forankre arbeidet i den administrative ledelsen. Ved å ta med seg dette videre inn i organisasjonen kan vi benytte malen for workshop for å få dette forankret også hos den politiske ledelsen i kommunen.
- Ja, i ferd med å bli, i alle fall administrativ ledelse. Vi må også sørge for forankring i kommunestyret. Årsak: Workshoper og «Oppsynsmannen».
- Ja, vi er her i fellesskap. Ledelsen har satt av to arbeidsdager til bærekraftsarbeidet. Kommunen skal bli Miljøfyrtårn. Vi har allerede gjort ulike tiltak i mange år, men uavhengig av fokuset på FNs bærekraftsmål. Nå er kommunen samlet på tvers av nivå, sektorer og næringsliv samlet til to dager om veien videre.

1. Hva har dere allerede gjort for å involvere relevante interessenter i arbeidet med bærekraft?

²⁷ Vestergaard, B. (2020). Involverende endringsledelse. Få medarbeiderne med deg. Oslo: Cappelen Damm

- Utover at relevante ledere er på workshop disse dagene, vet vi ikke om at det har blitt jobbet systematisk med involvering av interessenter.
- Workshoper og reklamert for «Oppsynsmannen», både i administrasjonen og politisk.
- Engasjerte bønder i Vik kommune har for eksempel investert i fem stripespredere som gir mer miljøvennlig håndtering av husdyrgjødsel, dvs mindre utslipp av ammoniakk og lystgass. Noen eier utstyret sammen og noen leier seg ut til andre bønder, slik at utstyret kommer til nytte på store arealer.

2. Hva mer kan dere gjøre for å involvere relevante interessenter i arbeidet med bærekraft?

- En må kartlegge hvem som kan være aktuelle interessenter, og jobbe systematisk med å involvere disse i arbeidet.
- Ny workshop med kommunestyret og administrativ ledelse.

Andre refleksjoner relatert til denne oppgaven:

- Involvering er kjempeviktig.
- Viktigheten av å involvere bredt.
- Hvor mange kommunale sektorer som må involveres bare for å nå ett delmål.
- De som sitter tett på problemet har ofte en løsning.
- God dialog med omgivelsene. Hjelper ikke bare å si hva de skal gjøre. Det å snakke med lokalbefolkningen vil ha stor betydning.
- Viktig å snakke med omgivelsene for å se om noen sitter med en god løsning. Kan hende noen sitter på en bedre løsning enn en selv.
- Det kan være utfordrende at medvirkning blir oppfattet som at det innspillet en kommer med skal tas til følge.
- Må finne en felles strategi og involvere politikerne.

2.2 Vik og de tre dimensjonene i bærekraft

Når en skal jobbe målrettet med bærekraft er det viktig å få oversikt over virksomhetens positive og negative eksternaliteter, som er virksomhetens påvirkning på miljø og samfunn. Alle virksomheter kaster i varierende grad både lys (positiv påvirkning) og skygge (negativ påvirkning) på miljø og samfunn. For å bidra til bærekraftig utvikling må virksomhetene dermed øke sine positive bieffekter på miljø og samfunn, samtidig som de reduserer sine negative bieffekter på miljø og samfunn. Dette gjelder også Vik kommune.

2.2.1 Oppgave 2

1. Hva gjør Vik kommune i dag? Tar Vik ansvar for bærekraftsutfordringer ved å håndtere egne negative eksternaliteter? Eller ser Vik muligheter i å løse bærekraftsutfordringer ved å håndtere andre sine negative eksternaliteter?

- Her manglet svar.

2. Hvilke eksempler har du på at Vik kommune tar ansvar og/eller ser muligheter?

- Frivillighetssentralen arrangerer bruktmarked, der folk kan møte opp og få solgt/gitt vekk/byttet ting som en ikke trenger selv. Tanken er å starte permanent bruktbuikk når frivillighetssentralen får permanente lokaler.
- Er medeier i SIMAS (avfallsselskap) og tar indirekte ansvar via det. Der håndterer en egne negative eksternaliteter og tar ansvar for andre sine.
- Satser på renovering og ikke kun nybygg i nye Vik helse- og omsorgssenter. Har også hatt bruktmarked og ser mest mulig på gjenbruk i forhold til møblering av senteret.
- Ny frivillighetssentral er et gammelt hus som skal ombygges istedenfor riving og/eller nybygg.
- Satser på sentrumsnære tomter med gåavstand.
- Tilrettelegging i kommuneplanen. Legger til rette for grønn industri.
- Planer for fortau mellom byggefelt og skole.
- Opparbeiding av grøntkompostanlegg i Vik.
- Kommunale elbiler, sykkelparkering, turveier, dagsturhytte, idrettsanlegg.
- Innkjøpsstrategien setter fokus på både miljø og lokalt næringsliv.
- Reguleringsplaner og kommuneplaner.

2.2.2 Oppgave 3

1. Hva gjør Vik kommune i dag? Kaster Vik mye lys på miljø og samfunn? Eller kaster Vik mye skygge på miljø og samfunn?

- Hele poenget til kommunen er å gi gode tjenester til innbyggerne = Gi mye lys
- Kaster lys som samfunnsutvikler.
- Kaster også skygge når vi ikke etterlever lover og regler.

2. Hvilke eksempler har du på at Vik kommune kaster mye lys og/eller skygge?

- Lys:
 - Gir gode tjenester.
 - Ivaretar innbyggerne sine interesser.

- Deltar på bærekraftsworkshop. Ønsker å jobbe målrettet fremover.
- Drifter/deltar/bygger alle kommunale anlegg (idrett, barnehager, skoler, nye VHO).
- Yter gode tjenester i og med at vi ligger på 9. plass på helse og trygghet.
- Legger til rette for grønn energi, sosiale møteplasser, VHO-prosjektet, lag og organisasjoner, inkludere, Godt å bo i Vik. Kommunen er bidragsyter i veldig mange sammenhenger. Kulturlivet, lokalmat, næringsfond, innovasjon, nye bedrifter lokalt, Kulturbyggfond som kan søke om vedlikehold og restaurering.
- Legge til rette for grønn utvikling, grønn industri.
- Skygge:
 - «Rot i eget reir». Følger ikke lovene selv, men forventer det av andre.

2.2.3 Oppgave 4

1. Hvordan påvirker Vik kommune de tre dimensjonene i bærekraft?

- Vik kommune har planer og føringer for hvordan en skal forvalte både økonomi, miljø, klima og sosiale forhold. En har også påvirkningskraft på alle disse områdene.
- En jobber for å opprettholde en balanse.
- Planlegging, tjenester, økonomi, gjenbruk av møbler istedenfor nykjøp.

2. Hvordan påvirker Vik kommune dem positivt?

- Klima og miljø:
 - God arealplanlegging fører til at vi tar vare på naturmangfoldet.
 - Vi har også landskapsvernområder vi forvalter ut fra føringer og retningslinjer.
 - Arbeid med hvordan en forvalter cruisetrafikk. Sette føringer som gjør at det blir mer attraktivt å være et lite forurensende skip.
 - Følge opp plantepliktig skog.
 - Omtaler naturmangfoldloven.
 - Elbiler.
 - Forurensingsloven.
 - Tett samarbeid med bøndene.
 - VHO-prosjektet.
 - Fortettingspolitikk.
 - Kulturbyggfond.

- Bruktmarked.
- Tilrettelegging for bærekraftig utvikling i kommunal planlegging.
- Forvaltning av villrein.
- Skal sertifisere oss til Miljøfyrtårn. Har allerede 12 virksomheter i kommunen som er Miljøfyrtårn.
- Sosiale forhold:
 - Gode skoler.
 - Gode resultater på helse og trygghet.
 - Vi har et godt arbeidsmiljø, selv om vi har utfordringer vi jobber med.
 - Biblioteket, for eksempel strikkekafé.
 - VHO-prosjektet.
 - Næringsutvikling.
 - Middag for eldre. Velferdsenter.
 - Fortettingspolitikk.
 - Frivillighetsentralen (kjøpt nytt bygg).
 - Rikt kulturliv i kommunen. Både kommunale arrangement og arrangement fra eksterne.
 - Kulturbyggfond der kulturhus kan søke om tilskudd for eksempel til nødvendig vedlikehold.
- Økonomi:
 - Fornuftig bruk av kraftfondet (arbeidsplasser, festivaler, lokalmat).
 - Cruise?

3. Hvordan påvirker Vik kommune dem negativt?

- Klima og miljø:
 - Cruise.
 - Lange kjøreavstander, for eksempel i hjemmesykepleien.
- Sosiale forhold:
 - Cruise.
- Økonomi:

- Vi bruker for mye, mer enn det vi har. Bruker av reservene. Blant annet er strukturen på skole lagt opp slik at en bruker pengene på en lite klimavennlig måte, men for det sosiale og resultatmessig er veldig verdifullt.
- En kan også påvirke til ubalanse.
- Lang kjøring for hjemmetjenester.

Andre refleksjoner relatert til denne oppgaven:

- Hva er bærekraftig økonomi? Ikke bare vekst i forbruk i hvert fall.
- Politisk uenighet ble ansett som negativ påvirkning på de tre dimensjonene i bærekraft, fordi demokratiet består av politikere som ønsker å bli gjenvalgt og som dermed ikke lett tar upopulære valg/vedtak. Derfor blir det viktig å forankre bærekraftarbeidet blant innbyggerne i kommunen.
- Det er bra at kommunen har et næringsfond som kan dekke opp der andre ordninger ikke kan nyttes for å bidra positivt økonomisk til tiltak som forbedring av forhold knytt til klima og miljø eller sosiale forhold. De store samarbeidene som SIMAS IKS, Sognerådet osv. gjør at en i fellesskap kan påvirke de tre dimensjonene i en større grad. Rammeavtaler gjør at en av og til bruker mer penger enn nødvendig, og da vil den økonomiske dimensjonen slå negativt ut, fordi det er midler en kunne ha brukt på en positiv måte til noe annet.

2.3 Vesentlighetsanalyse

Som tidligere nevnt, trekker rapporten «Strekk i laget» frem Asker som kommunen som spesielt har vært til inspirasjon for andre kommuner²⁸. I sitt arbeid med bærekraft, brukte Asker kommune vesentlighetsanalyse som verktøy²⁹. En vesentlighetsanalyse er et verktøy for å identifisere hvor virksomheten har størst påvirkning på og blir mest påvirket av bærekrafttema.

En såkalt dobbel vesentlighetsanalyse innebærer at en må vurdere *både* hvordan virksomheten påvirker miljø, samfunn og økonomi (påvirkningsvesentlighet) og hvordan bærekrafttema påvirker virksomheten (finansiell vesentlighet). Det skal rapporteres om både positiv og negativ påvirkning og en skal vurdere både risikoer og muligheter^{30 31}. En dobbel vesentlighetsanalyse handler om å kartlegge og prioritere vesentlige bærekrafttema, slik at en sikrer at en jobber med de som er mest vesentlige. Altså at en bruker tid og ressurser der en påvirker mest og blir mest påvirket, og dermed der det utgjør størst forskjell.

Det er ingen fasit for hvordan en vesentlighetsanalyse gjennomføres. Stegene nedenfor er basert på EFRAG sin fremgangsmåte³², i tillegg til UN Global Compact Norge og Miljøfyrtårn sine anbefalinger³³.

²⁸ [NF-rapport+07_2020.pdf \(unit.no\)](#)

²⁹ [Fn's bærekraftsmål i nye Asker kommune](#)

³⁰ [PDF\) Dobbelt vesentlighet – begrepsavklaring og operasjonalisering \(researchgate.net\)](#)

³¹ [Dobbelt vesentlighet kan gi et tydeligere bilde av virksomhetens bærekraftsrisiko \(pwc.no\)](#)

³² [Download \(efrag.org\)](#)

³³ [Vesentlig.no – Hjem](#)

Kort fortalt handler det altså om hvordan virksomheten, i dette tilfellet Vik kommune, påvirker og blir påvirket av bærekrafttema – representert nedenfor av FNs bærekraftsmål.

Hvordan påvirker og blir for eksempel Vik kommune påvirket av følgende:

- Klimaendringenes konsekvenser som temperatur- og havnivåstigning, og mer styrtregn, skred og flom?
- Doblet risiko for alvorlige skogbranner i Norge mellom 2011 og 2030?
- Tap av natur og naturmangfold?
- Økt ulikhet?
- Aldrende befolkning?
- Rekordinnvandring?
- Nye runder med pandemi?
- Overgangen til en sirkulær økonomi?
- 30% vektning av klima- og miljø i offentlige anskaffelser?

- Kapitalen går i en stadig grønnere retning?

Hvordan påvirker og blir for eksempel Vik kommune påvirket av alt dette? Hva innebærer det av risikoer, og, ikke minst, hva innebærer det av muligheter?

Det første steget «Forstå konteksten» var bakteppet for hele Workshop 1. Det andre steget «Identifiser faktiske og potensielle påvirkninger, risikoer og muligheter» la grunnlaget for første del av Workshop 2. Dermed gjensto de to siste stegene «Få innspill fra omgivelsene» og «Definer og prioriter vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter».

2.4 Interessenter

For å få til en god, bærekraftig omstilling, er en, som nevnt tidligere, avhengig av å få med seg relevante interessenter. Det er avgjørende å «Få innspill fra omgivelsene», for forskning viser at³⁴:

- Ansatte ønsker å bli mer involvert i bærekraftprosesser enn de blir.
- Å involvere relevante interessenter, for eksempel ved hjelp av digital bærekraftundersøkelse, øker sjansen for å lykkes med en bærekraftstrategi.
- Hvis interessentene blir involvert, eller i det minste spurt, øker sannsynligheten for å få deres støtte.

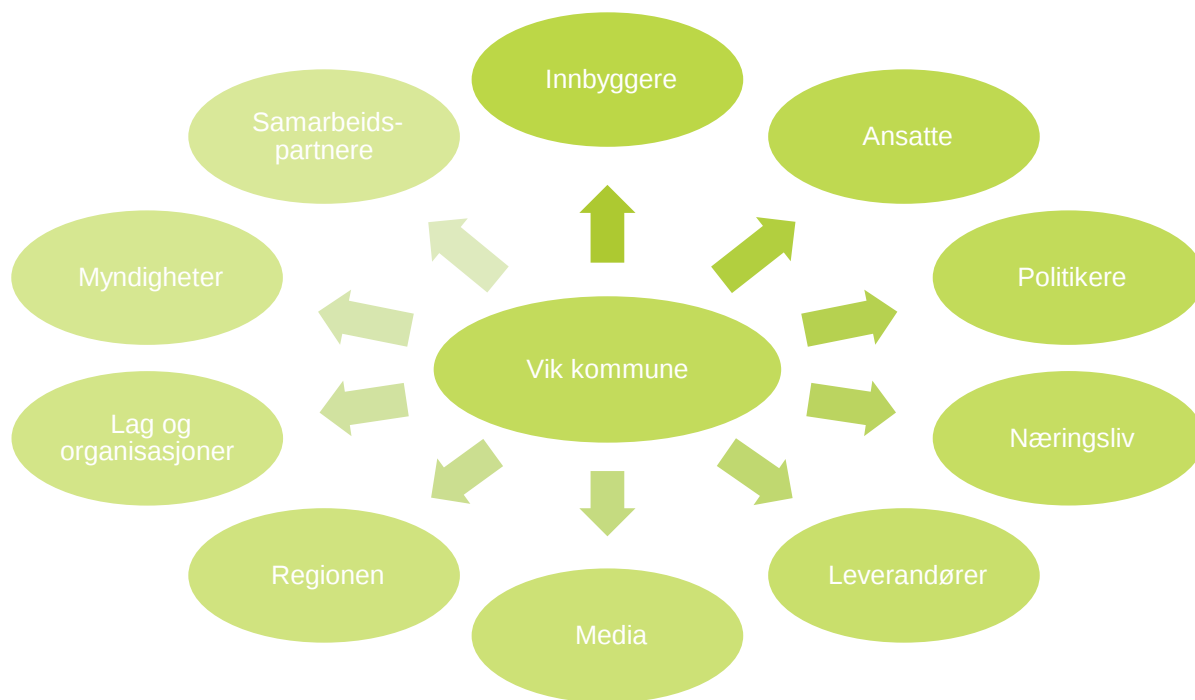
Og er det noe en er avhengig av for å lykkes med en bærekraftig omstilling, så er det nettopp støtte fra relevante interessenter.

2.4.1 Oppgave 5

1. Lag en oversikt over de viktigste interessentene til Vik kommune.

Oversikt over interessenter

³⁴ <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-88203-7>

Andre interessenter som ble nevnt er elevråd, ungdomsråd, barn, unge, eldre, tjenestemottakere, offentlige styresmakter, statsforvalter, nabokommuner og landbruket.

2. Lag en oversikt over forventningene de viktigste interessentene har til Vik kommune. Fyll også ut 'Arena for dialog' og 'Virksomhetens tiltak'.

Oversikt over interessentforventninger

Interessent	Forventninger til Vik	Arena for dialog	Viks tiltak
Innbyggere	Gode tjenester God informasjon Kompetanse på ulike områder Involvering At vi er gode forbilder Tilrettelegging	Oppmøte Hjemmeside SoMe Høringer Folkemøter	Innbyggerlab Åpen kommune Gjestebud Faste møter med grendelagene Åpenhet i kommunen Informasjon & kommunikasjon Kunnskap og tiltro Bruke de rette personene i de rette settingene
Ansatte	Involvering og informasjon Prioritering Ressurser		

Politikere	Kompetanse på ulike områder Involvering Gode råd, slik at de kan fatte vedtak		
Næringsliv	Innkjøpsarbeid slik at de kan nå opp Rådgivning Rask respons Tilrettelegging for utvikling Å blir hørt Støtte Anerkjennelse	Vik næringsssamskipnad Miljøfyrtårnarbeidet Møteplasser for næringslivet som frokostmøte Møte i forbindelse med prosjekt- eller næringsarbeid Oppsøkende Besøk Kan ta kontakt selv	Innkjøpsstrategi Informasjon på hjemmesiden Bedriftsbesøk
Leverandører	At kommunen legger vekt på bærekraft i anbud og lignende Kunnskap om hva som er bærekraftig eller ikke	Interkommunalt samarbeid om anbud Dialog med lokalt næringsliv Dialogmøte	
Media			
Regionen	At vi bidrar til fellessatsing At Sogn regionråd driver IKS på en bærekraftig måte	Sognrådet (politisk) Sogn oppgavefellesskap (administrativt)	
Lag & organisasjoner			
Myndigheter			
Samarbeidspartnere			
Landbruket	Tilrettelegging God rådgivning Høring med tilbakemelding Rask respons God dialog	Møte ved behov	Informasjon og åpenhet om prosesser
Barn & unge	Gode oppvekstvilkår Ikke ødelegge for fremtiden Fritidstilbud for alle	Ungdomsrådet FAU	
Eldre		Eldrerådet	

Andre refleksjoner relatert til forventninger:

- At kommunen er lyttende og en etat som har god dialog.
- At kommunen veileder og er bevisst plikten til det.
- At kommunen er åpen og gjennomiktig (offentligloven).
- At kommunen er en tilrettelegger som gir råd og hjelp.
- Høy kvalitet og integritet.
- Må spørre dem! [De viktigste interessentene.]
- Forventninger til:
 - Å få informasjon
 - Å få medvirke
 - At det skal ha betydning for de
 - At deres ønsker blir vektlagt – de kan forvente større påvirkning enn de reelt sett kan ha i medvirkningen

Andre refleksjoner relatert til arena for dialog:

- Viktig å kartlegge hva en ønsker dialog om, samt hva og hvordan en ønsker tilbakemelding og dialog om.
- Viktig å tenke gjennom hvilke arenaer som er aktuelle, og hvilke som sikrer best at en treffer de interessentene en ønsker, åpner for å få de svarene en ønsker og at alle interessentene tør å delta i dialogen.

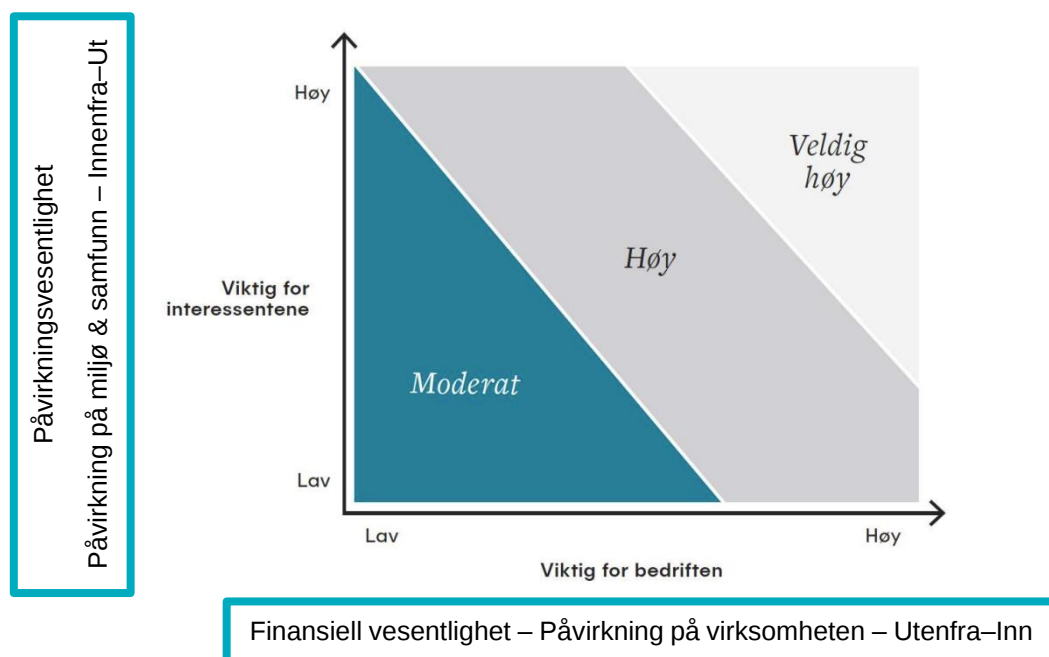
Andre refleksjoner relatert til virksomhetens tiltak:

- Åpen om prosessen
- God og lett tilgjengelig informasjon
- Kunnskap, tiltro og tilnærming

2.5 Vesentlighetsmatrise

Det siste steget i vesentlighetsanalysen er «Definer og prioriter vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter». For å sikre at en jobber med de mest vesentlige bærekrafttemaene, vurderes risikoene og mulighetene langs følgende to dimensjoner: «Viktighet for virksomhetens interesser» (påvirkningsvesentlighet) og «Viktighet for virksomheten» (finansiell vesentlighet). Det som vurderes som viktig langs begge aksene defineres som vesentlig og prioriteres i det videre arbeidet med bærekraft. Dette gjør en for å sikre at en bruker tid og ressurser der det utgjør størst forskjell.

Resultatet kan en sette opp i en såkalt vesentlighetsmatrise. Igjen er det ingen fasit for akkurat hvordan matrisen skal se ut, men nedenfor er et eksempel fra Jørgensen og Pedersen ved NHH.

35

2.5.1 Oppgave 6

1. Lag en oversikt over viktige, bærekraftstemaer for Vik kommune. Bruk FNs bærekraftsmål og delmål, samt eventuelle andre relevante bærekraftstemaer for Vik.
2. Lag en oversikt over prioriterte bærekraftstemaer, basert på hva som er viktig både for interessentene, miljø og samfunn og for Vik kommune. (Påvirkningsvesentlighet / innenfra-ut vs finansiell vesentlighet / utenfra-inn.) Se nedenfor.
3. Grunngi hvorfor bærekraftstemaene som havnet øverst til høyre i vesentlighetsmatrisen havnet akkurat der. Se nedenfor.

Mål 3 – God helse og livskvalitet. Fordi:

- Vi mener det er mål som er avgjørende for å få på plass de andre målene. Det har stor påvirkning på de fleste andre målene, og kan påvirke både positivt og negativt på de andre målene. I tillegg er det et mål Vik kommune kan jobbe mye med lokalt. Vi bruker allerede mye ressurser og vi har gode resultater. Vi har stor påvirkningsgrad på området og det er veldig målbart.
- Kommunen har stor påvirkningskraft for eksempel ved å tilrettelegge for fysisk aktivitet og forebygging. Målet er grunnleggende for trivsel og det er dyrt for kommunen når folk har dårlig

³⁵ <http://restart.business/wp-content/uploads/2018/05/RESTART-din-forretningsmodell-av-JorgensenPedersen-april-2018.pdf>

helse. Er livskvaliteten dårlig, kan folk i tillegg finne på å flytte. Kommentar fra en av gruppene var at de her bare så på det overordnede målet og ikke på delmålene.

- Viktig for Vik kommune slik som kommuneplanen er nå, og det påvirker alle ansatte og innbyggere.

Mål 4 – God utdanning. Fordi:

- Vi er en «hybelkommune» og det er viktig for samfunnet og kommunen at barna våre er best mulig rustet for voksenlivet når dette starter tidligere enn for mange andre. Det henger også tett sammen med Mål 3 – God helse og livskvalitet.
- Det er et barnekonvensjonsmål i tillegg, og det handler blant annet om å starte tidlig med å skape gode vaner. Styrking av yrkesfag er viktig i Vik.

Mål 6 – Rent vann og gode sanitærforhold. Fordi:

- Alle må ha tilgang til vann av god kvalitet til en rettferdig pris.

Mål 11 – Bærekraftige byer og lokalsamfunn. Fordi:

- Hvis vi skal være en attraktiv kommune å flytte til eller tilbake til, må vi jobbe for å bygge og bevare et bærekraftig lokalsamfunn. Det å bli et bærekraftig lokalsamfunn er det det handler om.
- Kommunen kan gjøre mye for å legge til rette for at innbyggerne kan ta bærekraftige valg, som for eksempel gang- og sykkelveier, ladeinfrastruktur, utlånsordninger, tilbud for idrett og fysisk aktivitet osv. Kommentar fra en av gruppene var at de her bare så på det overordnede målet og ikke på delmålene.
- Går på både sosiale og miljømessige tiltak. Offentlig transport, arealbruk, gjenbruk, resirkulering, tilgjengelighet av bærekraftige løsninger, allmenn tilgjengelighet og tilpasning.
- Vi trenger å sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende bosteder, transport, og de grunnleggende tjenestene.

Mål 12 – Ansvarlig forbruk og produksjon. Fordi:

- Gjennom egne innkjøp og ordninger med offentlige anskaffelser har kommunen stor påvirkningskraft på forbruk. Kommunen kan ombruke møbler og lignende. Bruktmarked.
- Kommunen er ansvarlig både som forbruker og produsent.

Mål 13 – Stoppe klimaendringene. Fordi:

- Klimaendringene påvirker hele livsgrunnlaget vårt – naturmangfold, matproduksjon, helse, sikkerhet mm. Kostnaden ved å ikke gjøre omstillingstiltak er antatt å være veldig stor. Kommunen har en stor påvirkningskraft som planstyremakt, grunneier, innkjøper, arbeidsgiver, tjenesteleverandør mm.
- Dette må vi jobbe med fordi det er vesentlig for all fremtidig utvikling at vi får gjort noe med klimautfordringene. Det er også vesentlig at alle bidrar og tar sin del av jobben. For oss er det

særlig aktuelt i forhold til de økende utfordringene med naturfare (ras, flom osv.) som klimaendringene medfører, siden kommunen vår er langstrakt og hvis vi skal sikre levende bygder er det nødvendig å redusere disse risikoene så mye vi kan.

Mål 15 – Livet på land. Fordi:

- Når økosystemet rundt oss ikke fungerer, påvirker det all aktivitet på land, spesielt landbruk. Kommunen har stor påvirkningskraft.

Mål 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner. Fordi:

- Viktig at kommunen har velfungerende institusjoner og blir sett på som rettferdige.

Mål 17 – Samarbeid for å nå målene. Fordi:

- Må samarbeide for å oppnå resultater. Internt i Vik kommune sine egne enheter. Administrasjon og politikere. Kommune og innbyggere. Regionen gjennom kommunalt samarbeid.
- For å involvere folk med ulike kunnskaper. For god forankring og eierskap.
- Det er essensielt for at alt skal fungere.

Andre refleksjoner relatert til oppgaven:

- Det ble en engasjert diskusjon om hvorvidt **Mål 2 – Utrydde sult** også burde prioriteres høyere. Dette blant annet på grunn av viktigheten av jordbruk i Vik kommune og bidrag til større nasjonal matsikkerhet.

2.6 Indikatorer

For å nå de utvalgte målene, må det utarbeides en handlingsplan og få interessentene med på å jobbe målrettet i henhold til den. Det er også viktig med kontinuerlig forbedring, hvor en gjør eventuelle nødvendige justeringer og tilpasninger underveis, etter hvert som en oppdager at det trengs.

For å vite om en bidrar til å nå FNs bærekraftsmål, må en måle fremgangen. Men hva skal en måle? Og hvordan skal en måle? Det er viktig å definere mål og indikatorer for alle de mest vesentlige temaene i vesentlighetsmatrisen. En bør forklare hvorfor temaene, målene og indikatorene er relevante, samt hvordan de følges opp. Indikatorene kan være både kvantitative og kvalitative. Det er bedre med få og relevante indikatorer som rapporteres og følges opp systematisk, enn mange indikatorer som betyr lite for virksomhetens daglige drift. Det er mange indikatorer å velge mellom. Nedenfor er kun et utvalg.

- Globale indikatorer for FNs bærekraftsmål³⁶.
- Nasjonale indikatorer for FNs bærekraftsmål³⁷.

³⁶ [Globale indikatorer for bærekraftsmålene – SSB](#)

³⁷ [Bærekraftsmålene - Nasjonale indikatorer – SSB](#)

- Taksonomi for klassifisering av indikatorer til FNs bærekraftsmål³⁸.
- Bærekraft 356 – Bærekraft i norske kommuner³⁹.

I sistnevnte ble 67 indikatorer kartlagt ved bruk av data fra offentlige kilder som SSB, FHI, Miljødirektoratet m.fl.

2.6.1 Oppgave 7

1. Hvilke indikatorer bør Vik kommune velge for å måle sitt arbeid med bærekraftsmålene og se hvilken fremgang en har mot dem?

Mål 11 – Bærekraftige byer og lokalsamfunn. Relevante indikatorer:

- SIMAS sine tall på avfall, ombruk mm.
- Tall for offentlig transport.
- Antall sosiale tiltak, for eksempel frivillighetssentralen, på bibliotek, bygdekvinnelag og andre arrangementer.
- Antall tiltak med universell utforming.
- Andel sysselsatte mm.

Mål 12 – Ansvarlig forbruk og produksjon. Relevante indikatorer:

- Tiltak utført i samsvar med RMP-ordningen (regionalt miljøprogram).
- Veiing av boss på Vik bygde- og sykehjem for å regne ut endring i matsvinn.

Mål 13 – Stoppe klimaendringene. Relevante indikatorer:

- Klimabudsjett og klimaregnskap, Miljødirektoratets utslippsstatistikk, folkets fotavtrykk (mest indirekte utslipp).

Mål 15 – Livet på land. Relevante indikatorer:

- Arealregnskap, viltforvaltningsstatistikk, artsdatabanken/artsobservasjoner, tall/areal viktige naturtyper, data fra SMIL- og RMP-ordninger innen landbruk.

Mål 17 – Samarbeid for å nå målene. Relevante indikatorer:

- Samarbeid prioritert for tilskudd i SMIL strategien. Hvor mange?
- Fellestiltak innen organisert beitebruk.
- Antall klagesaker omgjort av politikerne.

Andre refleksjoner relatert til oppgaven:

³⁸ [Taksonomi for klassifisering av indikatorer til bærekraftsmålene \(ssb.no\)](#)

³⁹ [PwC - Bærekraft 356 Bærekraftindeks for kommuner 2023](#)

- Valg av indikatorer kommer an på hvilke bærekraftsmål en skal jobbe med. En må vurdere flere ulike indikatorer, og vurdere hvor mange og hvilke indikatorer som kan gi det klareste svaret. Det er også viktig med plan for måling, slik at en måler både før, under og etter arbeidet er i gang. Det er viktig med godt samarbeid og samhandling i kommuneadministrasjonen for å belyse alle sider av bærekraftsarbeidet og sikre at alle nødvendige faktorer blir belyst, målt og tatt i betraktning. Aktuelle indikatorer er arealregnskap, folkehelseoversikt, KOSTRA osv.
- **Andre relevante indikatorer:** Antall innvilgede dispensasjonssøknader, tall areal som blir omdisponert eller tilbakeført og tilstanden på disse, vannprøver, antall utførte klimatiltak i landbruket, statistikk for ulike folkesykdommer i kommunen, sykemeldinger og arbeidstillatelser, generasjonskurven, statistikk over folketallsutvikling, brukerundersøkelser, innbyggerundersøkelser, utbetalt næringstilskudd, UngData.

Læringsutbytte fra Workshop 2:

- Lært hvordan en kan gjennomføre en bærekraftsworkshop.
- Sitter igjen med en god følelse. Vi er allerede godt i gang og vi må bare bli flinkere.
- Det med indikatorer. Det er mye vi kan måle. Utrolig mange som vet hva som er viktig i sitt felt. De som kan sitt felt/område kan være med å finne indikatorer.
- Vi har startet prosessen for veien videre. Vi er sterkere sammen og nå starter veien oppover bakken.
- Gruppene var ganske enige i hva de mente og ikke.
- Ser at det er viktig at vi blir enige. At en ikke bare sitter i hver sin sektor og tenker for seg selv.

3 Veien videre

Vik kommune ønsket bistand for å finne svar på følgende spørsmål:

- Hvilke av FNs bærekraftsmål er relevante for Vik kommune?
- Hvilke av FNs bærekraftsmål bør Vik kommune prioritere?
- Hvordan når Vik kommune FNs bærekraftsmål?

I tillegg ønsket kommunen å utforske hvilke indikatorer en kan velge for å måle arbeidet med bærekraft. Oppsummeringen ovenfor viser at en i stor grad fant svar på disse spørsmålene. Samtidig gjenstår mye arbeid og utfordrende prioriteringer fremover.

Hvis Vik kommune skal bidra til å nå målene i Naturavtalen, kan Vik da gjøre som resten av landet og bygge ned natur tilsvarende én fotballbane i timen?

Hvis Vik skal bidra til å begrense global oppvarming til under 2°C, og helst under 1,5°C, kan Vik da fortsette med å kutte sine utslipp med kun 12% også de neste tolv årene?

Hvis Vik kommune skal bidra til å nå FNs bærekraftsmål, krever det, som fremhevet i «Strekk i laget» rapporten, «tid, ressurser, kapasitet og kompetanse»⁴⁰. I tillegg krever det som påpekt i Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene «samarbeid på tvers av sektorer, politikkområder og forvaltningsnivåer»⁴¹.

For å bidra med sin rettferdige andel for å nå FNs bærekraftsmål er det viktig at alle deltakerne fortsetter det gode arbeidet de gjorde i disse to workshopene. For arbeidet med bærekraft krever sterk innsats over lengre tid. Det krever også involvering av Viks viktigste interessenter, som for eksempel politikerne. Og så krever det stor grad av samarbeid. For skal en «lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunn må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling»⁴².

Nedenfor er noen avsluttende refleksjoner fra deltakerne:

- Vi er ansatte fordi vi har skattebetalere. Det omhandler oss alle. Alle kan bidra.
- Vi har startet prosessen med hvordan vi kan jobbe med dette sammen. Samarbeid.
- Vanskelig for Vik å gjøre alt alene når en er en liten kommune.
- Vi må forankre arbeidet med bærekraft også mot politisk nivå.
- Dette handler om mer enn bare det vi skal gjøre, men også om hva vi allerede gjør i dag. Kan vi endre det?

⁴⁰ [NF-rapport+07_2020.pdf \(unit.no\)](#)

⁴¹ [Meld. St. 40 \(2020–2021\) \(regjeringen.no\)](#)

⁴² <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>